אף על פי פרק חמישי כתובות ס.

מסורת הש"ס

עד כמה. כמה חדשים אית לן למימר שיודע להכירה מלינק מאשה אחרת: **כל חד לפום חורפיה.** יש תינוק חריף ומכירה בחמשים יום ויש שאינו מכירה עד שלשה חדשים: **כל זמן שמכירה.** אין שיעור לדבר אלא בבדיקה הדבר תלוי אם אנו רואים שמכירה כופה ומניקתו בשכר [ולפי גירסה]: **סהיא דאפאי.** גרושה ולא היתה רולה להניק: **ויל בדקה.** אם מכירה: **אוכבה בדרא דנשי.** הושיבה בשורה של נשים: **מסוי.** מביט: **נעוף עיניך.** זקוף עיניך כמו דשפיל ואזיל כר אוזא ועיניהו מטייפי דב"ק (דף נב:): **דרי כריך.** שלי בנין: **כיונק שקן.** כאילו יונק דבר משוקן: **חלב מהלכי שתים.** חלב של אשה המהלכת בשתי רגלים: **עמא.** אסור: **שהקלה במגעה.** שאינה מטמאה מחיים: **החמרת בחלבה.** כדאמרינן בנכורות (דף ו:) גמל גמל שני פעמים חד לאסור חלבו: **אדם שהחמרת במגעו.** נדה: **שאינו שוה בכל.** שהרי בטהורה טהור: **הוא עמא.** מחד קרא נפקא ליה. ל"ח זה זה טמא כו' דכתיב בריסיה דקרא אך את זה לא תאכלו זה מעיטא הוא: **ואמר רב ששת גרסי':** **אפי' מלוח פריסה.** מדרבנן: **אין בו.** דמדאורייתא שרי ורבנן נמי לא גזור ביה דאמרי' חלב מהלכי שתים טהור: **הא דפריס.** הא דקתני מותר כשפירש מדדי האשה לבלי. והיונק מן הדד כיונק שקן מדרבנן: **והילופא בדם.** דמדפריס אסור מדרבנן דמיתלף בדם בהמה ואמי למימר דם בהמה אכל: **דם שעל גבי כבר.** כגון שנשכו ונילכר בו דם השינים: **גוררו.** לדם[ז]: **מולגו.** דהא ליכא דמחי ליה: **גונח.** המיללו מכאב לבו. פליינדרי"ש: **יונק חלב.** משום רפואה וכפואתו חלב עז[ח]: **מפרק.** הנותק דבר ממקום שנדל בו ולא מן המחובר אלא מן התלוש ותולדה דדם הוא שמפרק תבואה מקשיה (שבת דף עג:): **כלאחר יד.** שאין דרך בני אדם לינק אלא לחלוב ביד: **ובמקום נערף.** שמלטער מכאבו: **גנור.** המקלת מים מן הגג: **קשקשים.** קשים ועשנים שסותמים ומעכבים את קולות ומימיו יולאים ומתפשטים לגג ודולפין לבית: **כלאחר יד.** ע"י שינוי ברגלו. ומשום דאמר רב יוסף הלכה בכולהו נקט לה הכא: **וכמה.** היא פריסה: **איכא דאמרי תני רב יהודה.** מתניתא ולא שמעתא: **כתוך עשרים וארבעה חדש.** שנולד בנה:

עד

עד כמה חדשים אית לן למימר שיודע להכירה מלינק מאשה אחרת: כל חד לפום חורפיה. יש תינוק חריף ומכירה בחמשים יום ויש שאינו מכירה עד שלשה חדשים: כל זמן שמכירה. אין שיעור לדבר אלא בבדיקה הדבר תלוי אם אנו רואים שמכירה כופה ומניקתו בשכר [ולפי גירסה]: סהיא דאפאי. גרושה ולא היתה רולה להניק: ויל בדקה. אם מכירה: אוכבה בדרא דנשי. הושיבה בשורה של נשים: מסוי. מביט: נעוף עיניך. זקוף עיניך כמו דשפיל ואזיל כר אוזא ועיניהו מטייפי דב"ק (דף נב:): דרי כריך. שלי בנין: כיונק שקן. כאילו יונק דבר משוקן: חלב מהלכי שתים. חלב של אשה המהלכת בשתי רגלים: עמא. אסור: שהקלה במגעה. שאינה מטמאה מחיים: החמרת בחלבה. כדאמרינן בנכורות (דף ו:) גמל גמל שני פעמים חד לאסור חלבו: אדם שהחמרת במגעו. נדה: שאינו שוה בכל. שהרי בטהורה טהור: הוא עמא. מחד קרא נפקא ליה. ל"ח זה זה טמא כו' דכתיב בריסיה דקרא אך את זה לא תאכלו זה מעיטא הוא: ואמר רב ששת גרסי': אפי' מלוח פריסה. מדרבנן: אין בו. דמדאורייתא שרי ורבנן נמי לא גזור ביה דאמרי' חלב מהלכי שתים טהור: הא דפריס. הא דקתני מותר כשפירש מדדי האשה לבלי. והיונק מן הדד כיונק שקן מדרבנן: והילופא בדם. דמדפריס אסור מדרבנן דמיתלף בדם בהמה ואמי למימר דם בהמה אכל: דם שעל גבי כבר. כגון שנשכו ונילכר בו דם השינים: גוררו. לדם: מולגו. דהא ליכא דמחי ליה: גונח. המיללו מכאב לבו. פליינדרי"ש: יונק חלב. משום רפואה וכפואתו חלב עז: מפרק. הנותק דבר ממקום שנדל בו ולא מן המחובר אלא מן התלוש ותולדה דדם הוא שמפרק תבואה מקשיה (שבת דף עג:): כלאחר יד. שאין דרך בני אדם לינק אלא לחלוב ביד: ובמקום נערף. שמלטער מכאבו: גנור. המקלת מים מן הגג: קשקשים. קשים ועשנים שסותמים ומעכבים את קולות ומימיו יולאים ומתפשטים לגג ודולפין לבית: כלאחר יד. ע"י שינוי ברגלו. ומשום דאמר רב יוסף הלכה בכולהו נקט לה הכא: וכמה. היא פריסה: איכא דאמרי תני רב יהודה. מתניתא ולא שמעתא: כתוך עשרים וארבעה חדש. שנולד בנה:

רבי יהושע אומר אפילו ארבע וחמש שנים. תע"ג דהכא ליכא למימר ארבע וחמש שנים כדאמרי אינשי *ואפי' טוגא דמשמע דוקא נקט עד חמש מדפריך מחבילתו על כתיפיו ומשני אידי ואידי חד שיעורא הוא מ"מ ליכא למיפרך השתא חמש שני ארבע מנינא דנקט ארבע לגריע וחמש לכמוש[ט]:

החמרת בחלבה. כדדרשינן בנכורות (דף ו:) מואת הגמל: **יכול יהא חלב מהלכי שתים טמא ודם מהלכי שתים טמא.** בת"כ גרסי' בשר במקום דם ותקמר ת"ל זה אוניא חלב שאינו נוהג בכל פירום דחלב בהמה טהורה מותר ולא אוניא את הבשר שהוא נוהג בכל שלף בבהמה טהורה אסור בשר מן המי ת"ל זה טמא זה בלא תעשה על אכילתו ואין בשר מהלכי שתים כו' ואור"י דנין לפי ספרים שלנו דדרים מהוא היתר חלב ודם וכין לת"כ דדרים מזה אמי שפיר דמלי למעוטי חלב בשר ודם טולהו מחד קרא כמו שמלינו בכמה מקומות דממעטין מחד קרא כמה דבריס כדאשכחן בפרק הנהנה מן ההקדש (מעילה יח:) דכמה פעמים קאמר תמעוט מעל ריבה ופליגא השתא אבריאתא דפרק דם שחיטה (כריתות כ: ופס) דממעט דם מהלכי שתים מדכתיב לעוף ולבהמה ויש פסרים דממעטין חלב מדכתיב הוא ודם מדכתיב זה ותימה לר"י דמנא לן לאוקמא אבשר ולהתיר בשר מדם דאין איסור בשר טהור בכל אלא ממיים אבל דם איסורו טהור בכל בין ממיים בין לאחר מיתה ואור"י דאי הוה גרים בשמעתין בשר במקום דם הוה אמי שפיר דמזה ומהוא ממעטין חלב ובשר ומהוא קרא דכריתות ממעטין דם וא"ת וכין דממעטין דם מהוא קרא דכריתות אמאי איצטריך קרא למיסרי חלב השתא דם מותר חלב לא כ"ש וי"ל דמהוא קרא דכריתות לא אלי למיסרי דם לגמרי דלא ממעטין ליה אלא מאיסור דם אבל מאיסור טמא לא ממעטין ליה והואיל ונתמעט מאיסור דם השתא דם וחלב שוין:

גונח יונק חלב בשבת כו'. לאו בשים בו סכנה איירי דא"כ מאי איריא משום דהוי מפרק כלאחר יד אפי' הוי מלאכה דאורייתא שרי במקום סכנה וקשה לר"ת מהא דאמר בפרק חרש (יבמות קיד.) אבא שאול אומר יונקים היינו מבהמה טהורה בי"ט ופריך אי דאיכא סכנה אפילו בשבת נמי ואי דליכא סכנה כו' ומשני לא צריכא דאיכא צערא ומפרק כלאחר יד הוא שבת דאיסור קבילה גזרו רבנן י"ט דאיסור לאו לא גזרו רבנן ותיקר דהתם מיירי בצער של רעב והכא בצער של חולי שהוא קרוב לסכנה ובשבת לא גזרו וקשה לר"י הא דפריך התם אי דאיכא סכנה אפילו בשבת נמי הוי ליה לאקשויי אפי' אי ליכא סכנה אי דחולה הוא אפילו בשבת נמי ועל כן נראה דבריתא דהתם פליגא אהך דהכא וכן משמע מדקאמר הכא הלכה כרבי מרינוס מכלל דפליגי עליה: **מפרק כלאחר יד הוא.** וא"ת אפילו לא הוי כלאחר יד נמי דהא אין דישה אלא בגידולי קרקע דאמר בפרק כלל גדול (שבת עה.) גבי פועל אלון וכי תימא אע"ג דאלון לא חשיב גידולי קרקע בהמה חשיבא גדולי קרקע דאמרינן בריש בכל מערבין (עירובין דף מ:) דממעטו דגים מדכתיב בקרא בקר ונאלן מה הפרט מפורש גידולי קרקע כו' זה אין לומר דגהי דחשיבא בהמה גידולי קרקע מכל מקום כיון דגמרי מסממנין בעינן ממש שיהיה גדל מן הקרקע כמו סממנין דלגבי סממנין לא חשיבא בהמה גדולי קרקע דבמורכת בהשוכר את הפועלים (נ"מ דף פט. ופס) דתניא דיש מה דיש מיוחד דבשעת מלאכה כו' יצא המולב והמגבן והמחבן שאינם גדולי קרקע ואין פועל אוכל בו אלמא לגבי דבר הגדל ממש מן הארץ לא חשיבא בהמה גדולי קרקע ויש לומר דאיצטריך טעמא דהכא דמפרק כלאחר יד הוא משום דרבי יהודה דסבר דיש דישה שלא בגדולי קרקע דמחייב בפופא אלון נמי משום דם: [ועיין תוספות שבת עג: ד"ה מפרק]:

ממעבן ברגלו בצינעא בשבת. והא דאמר כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפי' בחדרי חדרים אסור היינו דווקא בלאיסור מלאכה דאורייתא כמו שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם (שבת דף סה.) שאם יראו יסברו שבבשן בשבת אבל הכא לא יראו אלא מלאכה כלאחר יד דהויא דרבנן ולא גזרי רבנן לאסור בחדרי חדרים: [ועי"ש תוס' מ"ק מ: ד"ה ומגמגמן]:

אפילו

עד כמה אמר רבא אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב שלשה חדשים ושמואל אמר שלשים יום ורבי יצחק אמר ר' יוחנן חמשים יום אמר רב שימי בר אביי הלכה כרבי יצחק שאמר משום רבי יוחנן בשלמא רב ורבי יוחנן [ז]כל חד וחד כי חורפיה אלא לשמואל כי האי גוונא מי משכחת לה *כי אתא רמי בר יחזקאל אמר לא תציתינהו להני כללי דכייל יהודה אחי משמיה דשמואל הכי אמר שמואל [א]כל זמן שמכירה היא דאתאי לקמיה דשמואל אמר ליה לרב דימי בר יוסף זיל בדקה אזל אותבה בדרי דנשי ושקליה לברה וקמהדר ליה עלייהו כי מטא לגבה הות קא מסוי לאפה כבשתנהי לעינה מיניה אמר לה נטף עיניך קום דרי בריך [ב]סומא מנא ידע אמר רב אשי בריחא ובטעמא: תנו רבנן [ג]יונק תינוק והולך עד עשרים וארבעה חדש מכאן ואילך כיונק שקץ דברי רבי אליעזר רבי יהושע אומר [ד]אפילו ארבע וחמש שנים פירש לאחר עשרים וארבעה חדש וחזר כיונק שקץ אמר מר מכאן ואילך כיונק שקץ ורמינהי [ה]יכול יהא חלב מהלכי שתים טמא ודין הוא ומה בהמה שהקלת במגעה החמרת בחלבה אדם שהחמרת במגעו אינו דין שתחמיר בחלבו תלמוד לומר [ו]את הגמל כי מעלה גרה הוא הוא טמא ואין חלב מהלכי שתים טמא אלא טהור יכול אוציא את החלב שאינו שוה בכל ולא אוציא את הדם שהוא שוה בכל תלמוד לומר הוא הוא טמא ואין דם מהלכי שתים טמא אלא טהור ואמר רב ששת אפילו מצות פרישה אין בו לא קשיא [ז]הא דפריש הא דלא פריש [ח]והילופא בדם [ט]כדתניא [י]דם שעל גבי כבר גוררו ואוכלו שבין השינים מוצצו ואינו חוששב אמר מר רבי יהושע אומר אפילו ארבע וחמש שנים והתניא ר' יהושע אומר אפילו חבילתו על כתיפיו אידי ואידי חד שיעורא הוא אמר רב יוסף הלכה כרבי יהושע: תניא רבי מרינוס אומר [י]גונח יונק חלב בשבת מאי טעמא יונק מפרק כלאחר יד ובמקום צערא לא גזרו רבנן אמר רב יוסף הלכה כרבי מרינוס תניא נחום איש גליא אומר [יא]ציגור שעלו בו קשקשין ממעבן ברגלו בצנעא בשבת ואינו חושש מאי טעמא מתקן כלאחר יד הוא ובמקום פסידא לא גזרו בה רבנן אמר רב יוסף הלכה כנחום איש גליא: פירש לאחר עשרים וארבעה חדש וחזר כיונק שקץ: וכמה אמר רב יהודה בר חביבא אמר שמואל [יב]שלשה ימים איכא דאמרי תני רב יהודה בר חביבא קמיה דשמואל שלשה ימים תנו רבנן [יג]מינקת שמת בעלה בתוך עשרים וארבעה חדש *הרי זו לא [יד]תתארס ולא תינשא עד

וקשה לר"י הא דפריך התם אי דאיכא סכנה אפילו בשבת נמי הוי ליה לאקשויי אפי' אי ליכא סכנה אי דחולה הוא אפילו בשבת נמי על כן נראה דבריתא דהתם פליגא אהך דהכא וכן משמע מדקאמר הכא הלכה כרבי מרינוס מכלל דפליגי עליה: **מפרק כלאחר יד הוא.** וא"ת אפילו לא הוי כלאחר יד נמי דהא אין דישה אלא בגידולי קרקע דאמר בפרק כלל גדול (שבת עה.) גבי פועל אלון וכי תימא אע"ג דאלון לא חשיב גידולי קרקע בהמה חשיבא גדולי קרקע דאמרינן בריש בכל מערבין (עירובין דף מ:) דממעטו דגים מדכתיב בקרא בקר ונאלן מה הפרט מפורש גידולי קרקע כו' זה אין לומר דגהי דחשיבא בהמה גידולי קרקע מכל מקום כיון דגמרי מסממנין בעינן ממש שיהיה גדל מן הקרקע כמו סממנין דלגבי סממנין לא חשיבא בהמה גדולי קרקע דבמורכת בהשוכר את הפועלים (נ"מ דף פט. ופס) דתניא דיש מה דיש מיוחד דבשעת מלאכה כו' יצא המולב והמגבן והמחבן שאינם גדולי קרקע ואין פועל אוכל בו אלמא לגבי דבר הגדל ממש מן הארץ לא חשיבא בהמה גדולי קרקע ויש לומר דאיצטריך טעמא דהכא דמפרק כלאחר יד הוא משום דרבי יהודה דסבר דיש דישה שלא בגדולי קרקע דמחייב בפופא אלון נמי משום דם: [ועיין תוספות שבת עג: ד"ה מפרק]:

ממעבן ברגלו בצינעא בשבת. והא דאמר כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפי' בחדרי חדרים אסור היינו דווקא בלאיסור מלאכה דאורייתא כמו שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם (שבת דף סה.) שאם יראו יסברו שבבשן בשבת אבל הכא לא יראו אלא מלאכה כלאחר יד דהויא דרבנן ולא גזרי רבנן לאסור בחדרי חדרים: [ועי"ש תוס' מ"ק מ: ד"ה ומגמגמן]:

אפילו

עין משפט נר מצוה

סז א ב מיי' פכ"ח מהל' מאכלות אסורות הל' יח טוש"ע יו"ד סי' פב סעיף ה:

סח ג ד מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הל' ה-ט סמג לאוין קלה טוש"ע יו"ד סי' פח סעי' ז:

סט ה ו מיי' פ"ו שם הל' ג סמג לאוין קט טוש"ע שם סי' פו סעיף י (וסי' י סעיף טו):

ע ז מיי' פכ"ח מהל' שבת הל' יד סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכח סעיף נג:

עא ח טוש"ע א"ח סי' שלו סעיף ט:

עב ט מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הל' ה סמג לאוין קלב טוש"ע יו"ד סי' פח סע"ז:

לעזי רש"י

סליינדרי"א [סליינדר"א]. להאנח.

תוספות רי"ד (המשך)

ובשבעה: מ"ר תינוק יונק והולך עד כ"ד חודש מכאן ואילך כיונק שקץ דברי ר"א ר"י אומר אפילו עד ד' וה' שנים פי' לאחר כ"ד חודש וחזר הי"ה כיונק שקץ: אמר ר"י הל' כר' יהושע: אמר מר מכאן ואילך כיונק שקץ ורמינהו יכול חלב מהלכי ב' טמא פי' אסור ודין הוא ומה בהמה טמאה שהקלת במגעה פי' שאינה מטמא בחיים החמרת בחלבה כדילפי' בבכורות מגמל גמל תרי זימני חד לגופי' וחד לאיסור חלבו אדם שהחמרת במגעו א"כ שתחמיר בחלבו ת"ל [ו] זה טמא זה טמא ואין חלב מהלכי ב' טמא אלא טהור יכול אוציא את החלב שאינו שוה בכל [ז] ת"ל הוא הוא טמא ואין חלב מהלכי ב' טמא אלא טהור וא"ר ששת אפילו מצות פרוש אין בו. ל"ק הא דפריש והא דלא פריש פי' אם פריש מדדי אשה הוא אסור מדרבנן וחילופא בדם דתניא דם על (הכבד) [הכבד] ושל בין השינים מרגיע ואוכלו ואינו חושש פי' דם שפירש ממהלכי ב' אסור משום דמיתלף בדם בהמה: תניא ר' מרינוס אומר גונח יונק חלב בשבת ואינו חושש מ"ט מפרק כלאחר יד הוא ובמקום צערא לא גזרו רבנן פי' יונק חלב עז משום רפואה והוי מפרק חלבו במקום גידולו כלאחר יד שאינו עושה בידיו אלא בפיו והלכך במקום צערא שרו ליה רבנן א"ר הל' כר' מרינוס עיין מ"ש בפסקי כפ' חרש דפליג ר' מרינוס אדאבא שאול דלא שרי התם אלא ביו"ט ולא בשבת: תניא נחום איש גליא אומר ציגור שעלו בו קשקשים ממעבן ברגלו בצנעא בשבת ואינו חושש פי' עלו בו עשבים המעכבים קלות המים ומתוך כך המים מתפשטים ודולף בבית מאי טעמא מתקן כלא"י הוא ובמקום פסידא לא גזרי רבנן אמר ר"י הל' כנחום איש גליא: פירש וחזר כיונק שקץ ומכה ארי"ב ב"ח ג' ימים: ת"ר מניקה שמת בעלה בתוך כ"ד חודש הי"ז ל"ת ולא תתארס

ט) נרשם בכ"ד דפסק"ל מזה וכמו שפרס"י בנ"ל ובכ"ה בתוס' בתר"כ בס' שמיני וכ"ה ג"כ בכריתות. כ) ולא אוניא את הדם ת"ל הוא הוא טמא ואין דם מהלכי פי' בנ"ל.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com